

Trenne nöjsamma sagor : Den första om Hobergs-gubben. Den andra Tummeliten....

*18 C Sagor Br. 3 sagor
Hobergsgubben (1902,
Västervik)*

National Library
of Sweden

3 sagor

Skrifter för folket. * * *

* * Historier o. Berättelser m. m.

Trenne

Höjsamma Sagor.

Den första om
Hobergs-Bubben.

Den andra
Tummeliten.

Den tredje
Den kloka Bond-Dottern.

Westerwik.

C. D. Ekblad & Comp. 1902.

Hobergs-Gubben.

Det är på Gotland ett stort berg, med namnet Hoberg, uti hvilket bodde ett stort bergtroll, af samma sitt hemwist och boställe kallad Hobergs-Gubben. Icke långt derifrån bodde en fattig Torpare, hwilken för någon sin förmenta nytta, plågade umgänge med samma Bergtroll, såsom man hörer tolas och sägas, att många som söka lycka till att fiska och skjuta skola dertill bruka sådana olofliga medel och hafwa umgänge med fogs- och fjörån. Nu hände det sig, att samma Torparens hustru födde ett barn, wid hwilket tillfälle Torparen blef bekymrad öfwer Faddrarnes betingande och hjudande; hwilket, då hans Dräng af Husbondens utwärtas åhäfwor det förmärkte frågahan hwad honom fattades, att han så bedröfwad war? sägandes derjemte. Drängen: Mig tyckes, att ni nu har större orsak att glädjas, än att wara bedröfwad, emedan ni är wälsignad med en lifsarwinge, och likwäl går ni så sorgsen och bedröfwad. — Torparen: Det är wäl sannt som du säger, men dock icke des mindre hafwer jag likwäl något, som mig ängslar och bekymrar och sådant icke utan skäl och orsak. Jag måste ju efter plägled wid barnkrifningen hjuda några sadrar, går jag nu Hobergs-gubben förbi, som mig så mycket godt, som du wäl wet, gjort hafwer, lärer honom sådant högt förtryta, att jag härefter aldrig hafwer någon hjelp att wänta af honom, om än aldrig så stor nöd ginge mig uppå; Bjuder jag åter honom, så lärer han allena äta upp allt hwad tillredt är, så att jag för de andre gästerna måste stå med skam blygd, efter du wäl wet, ja osta sett, hwad för en froslare, bottenlös och nästan omätlig man han är, så att han står ej till att mätta och fylla, helst af en fattig Torpare, som jag är. — Drängen: Jag wet att så är; men, gif eder ock tillfreds. Jag will lämpeligen afböja och förekomma, hwad ni så högt fruktar, så att det å ingendera sidan skall hafwa någon nöd. Ty jag will gå åstad att hjuda honom, men derhos med lämpa och godt manér laga att han icke skall komma hit. — Torparen: Kan du det uträtta, som du lofwar, så gör du mig en sådan god tjenst, som du med rätta skall prisas för, och desutom hafwa någon annan belöning att förwänta. — Drängen begärde sig en säck ock gaf sig på wägen till Hobergs-Gubben. När han till honom framkommen war, hälsar han honom ifrån sin husbonde sågand-

de: Min husbonde hälsar eder god dag, och beder, att ni vill wara god och hjelpa honom några fiskar, som ni tillförne wid anlitande plägar gëro; ty torparen war alltid wan att få hwad han tilltade honom om. Derjemte beder Torparen ännu, att han denna gången inga små fiskar giswer, — **Hobergs-Gubben**: Huru kommer det till att din husbonde denna gång ändtligen vill hafwa allt stort och inga små fiskar; då han litwål alltid tillförne låtit sig nöja med hwad han fåit, stort eller smått tillsammans? — **Drängen**: Jo han skall göra barnsöl; hans hustru har blifwit wälsignad med en lifsarwinge och fördenstull är jag, jemte detta ärendet, också hitstfickad att bjuda ed r till fadder! Detta allt behagade Hobergs-Gubben mycket wäl. — **Hobergs-Gubben** swarade dersföre och sade: så gammal och grå som jag är, så har aldrig ännu någon gjort mig den äran: tack dersföre och hälsa honom på mina wagnar för anbudet och säg att jag skall komma. Men hör, hwem skall mer blifwa faddrar? — **Drängen**: Sanct Per. — **Hobergs-Gubben**: Då wet jag icke wäl om jag kan komma, ty jag wet att Sanct Per är en iwärwigg, och fördenstull torde wi icke wäl kunna förlikas med hwarandra tillsammans. Dock litwål, efter din husbonde hafwer gjort mig den äran och bjudit mig så skall jag komma, och se till huru wi kunna förlikas och samsas. Men skall ännu några flera Faddrar blifwa? — **Drängen**: Ja, Sanct Michel också — **Hobergs-Gubben**: Då lærer jag näppeligen komma dit. Ty Sanct Per och jag torde wäl kanske någorlunda kunna förlikas uti ett hus, men Sanct Michel och jag knappast. Dock litwål, efter min granne hafwer gjort mig den äran, samt emedan ingen hittills gjort mig den hedern, ehuru gammal och grå jag är, skall jag, komma, om jag än allenast skall sätta mig i en wrå, och se uppå huru det tillgår. Skall det ännu några flera mansfolkes-faddrar blifwa? — **Drängen**: Nej! — **Hobergs-Gubben**: Hwem skall då bland qwinnsfolks-faddrarne bära barnet? — **Drängen**: Sancta Gertrud. — **Hobergs-Gubben**: Han slår fastligt stort på med faddrar. Han torde wäl också betinga några spelmän, efter han slår så stort på uti allt annat. — **Drängen**: Ja, Trumslagaren skall blifwa spelman. — **Hobergs-Gubben**: Jag hade wäl tänkt att komma dit, fastän både Sanct Per och Sanct Michel kommer med, efter han hafwer gjort mig den äran och kallat mig, men efter Trumslagaren kommer dit, (menades och förståendes dermed åstedundret,) så kommer jag alldeles icke det iäger jag rent ut. Ty jag war för 15 dagar sedan uti ett samqwäm

och under det jag gick hem derifrån uppvärte ett moln på himmelen, och Trumslagaren beghnte att slå på trumman så hårt så att jag deröfwer blef förfärad; jag beghnte löpa det mesta jag förmådde hemåt, och när jag hann till förstugudörren, slog han ester mig med trumpinnen, och slog dermed det ena lårbenet af mig, hwaraf jag hafwer stort men. Förden skull kan jag alldeles inte komma uti någötagot lag dit, der denne kommer; elsejt torde han en annan gång slå af mig det andra lårbenet med. Derföre kan du hålsa din husbonde och tacka honom för den äran han mig gjort hafwer och säg att jag inte denna gången kan komma; men pläga de och gifwa wid sådana tillfällen fadderqäfwor? — **Drängen:** Ja, de som något hederliga wilja wara. — **Hobergs-Gubben** tager en skofwel, går in uti en bod, der lärar woro fulla med riksdalrar samt säger åt Drängen: »Håll hit din säck» och så öser han en stor skofwel full med riksdalrar i säcken och säger till Drängen: Plär någon gifwa mer än detta? **Drängen:** Nog har jag sett många gifwa mer än detta är. — **Hobergs-Gubben:** Inte skall jag wara den sämsta. Han tog så åter till en skofwel och öser den åter full med riksdalrar i Drängens säck, och säger: Plägar någon gifwa mer än detta? — **Drängen:** Nog hafwer jag sett en, som gifwit mycket mera. — **Hobergs-Gubben:** Ingalunda will jag wara den sämsta. Han slår tredje gången en full skofwel med riksdalrar i säcken och säger till Drängen: har du sett någon gifwa mera? **Drängen:** Ingen har jag sett gifwa mer. Orsaken war att han icke orkade mera bära, elsejt hade han kunnat lura honom på ännu mera. — **Hobergs-Gubben:** Så gick nu hem med detta och kom sedan igen, så skall du så fiska med. Detta gjorde också Drängen. — Och således gjorde Drängen sin husbonde ester löfte en god tjenst, icke allenast derigenom att han med sin slughet och på godt manér hindrade Hobergs-Gubben att komma till barnsölet, utan också derigenom att han förskaffade sin husbonde en stor faddersqäfwor hwarigenom han och deß efterkommande blefwo ganska förmögne.

Tummeten.

Det war en gång en wedhuggare, som bodde med sin hustru i en liten hydda, nära intill en stor skog. Mannen gick ofta till skogen der han arbetade mycket flitigt med sin hya. Emellertid styrde hustrun

om hushållet; ty de egde en liten trädgård invid hyddan, och i stället stodo tvenne wädra kor, som också wille bliwa skötta. Af mjölken, som dessa kor gästno, gjorde hustrun smör och ost, hwarmed hon dagligen wandrade till närmaste stad för att sälja dem. Sedan lagade hon fort maten till middagen, och bar den till sin man i stogen, som nu war lika slitig att äta som förut i sitt arbete. Så lefde de båda makarne helt förnöjda, och de hade sju barn, bara gossar, af hvilka den äldsta war femton år och den yngsta sju. Den yngste gossen war mycket späd och liten. Då han föddes war han bara lite större än hans pappas tumme, och därför kallade man honom sedermera "Tummeliten". Någon wagga hade man icke åt honom. Men det behöfdes icke håller, ty man kunde mycket wäl bädda hans säng i en öfwerflödig träsko.

Tummeliten blef wäl äldre, men ej mycket större. Deremot war han ofantligt listig och ihjinnerhet war han utomordentligt nyfiken. Öfwerallt klättrade han omkring, och utstade sig derigenom ofta för stor listbara och sine föräldrar för mycket skada. En gång föll han i en stor mjölkkruta, och hade säkert drunknat i mjölken, om man ej wid hans skrik hade styndat honom till hjälp.

En annan gång klättrade han upp på en färsk ost, och tyckte att han mätte så wäl der, att han lade sig att sowa litet. Men osten war ännu alldeles mjuk. Medan Tummeliten sof, sjönk han allt djupare och djupare, och war till slut alldeles försvunnen i osten. Snart såfnade man honom, och nu sprungo föräldrarne omkring i hela huset och ropade: »Tummeliten hwar är du! Tummeliten, hwar är du! Af skriket wakenade han och undrade hwar han befann sig, ty han kunde icke se något. »Ät hjälp mig! jag ligger i osten!» Då måste modern helt försigtigt bryta sönder all ost, som fans färdig, till dett hon slutligen i den sista hittade herr Tummeliten.

Snart derefter, då hans mamma en dag trodde att han sof, steg han sakta upp ur sin säng, och smög sig ut till ladugården der han så gerna wistades. Han klättrade upp i ett bås och föll slutligen, emedan han icke war försiktig ned i höet, som modern kort förut hade kastadt fram åt korna. Men korna höllo just på att äta, och hap! hap! hade en af dem fattat Tummeliten och wäljt ned honom. Nu war nöden åter stor, då man saknade honom, och föräldrarne och ihjkonen sprungo åter omkring i hela huset och ropade: »Tummeliten, hwar är du!» Slutligen kommo de också in i stallet. »Ät hjälp mig då!» ropade Tummeliten »jag ligger i den bruna kon! Man

att betänka sig, hemtade fadern en hya, slog ihjäl den bruna kon och skar upp magen på henne, men Tummeliten fans icke der, Nu började han åter skrifa: "ack hjälp mig! hjälp mig! jag hade misstagit mig, jag ligger i swarta kon!" »Swad skall man göra?» Far och mor tyckte så mycket om den lille krabaten och beslöto snart, att äfwen slaga den swarta kon.

Och ganska riktigt, då man skar upp magen på denna, kom herr Tummeliten fram alldeles ofstadad.

Nu lefde man en tid bortåt mycket godt uti wedhuggarens hydda, ty de slagtrade korna måste ju förtäras. Hustrun saltade, rökte och gjorde kof, så att det war en riktig glädje att se det. De många kötträtterna bekommo vår Tummeliten mycket wäl, ty han wärte ögonstilen och hade snart uppnått den ansenliga höjden af två fot. Föräldrarne gladdo sig högeligen deröfwer. Men det goda folket hade icke besinnat, att med de begge korna gick äfwen deras huiwudsakligaste förtjenst förlorad. Köttet war slutligen uppätet, och då modern hwarcken kunde sälja mjölk, smör eller ost mera uti staden, så måste hela familjen nu lefwa af det ringa sadern förtjente. Då uppstod oista brist.

Men slutligen blef det äfwen hungersnöd i landet. 3 trädgårdens hade ingenting wärt och alla lifsmedel blefwo ofantligt dyra, så att saderns hela weckolön föriärdes på en enda dag. Då uppväckte ohyckan en grym tanke hos fadern. En aften, då barnen gått till hwila, fatt han mycket bedröfwad framför eldbrasan med sin hustru.

»Du ser,» sade han, »att wi icke mera kunna föda våra barn. Men jag kan icke uthärda att je det ena efter det andra dö af hunger för mina ögon; derför har jag beslutadt att i morgon lemna dem qwar i skogen. Det skall gå ganska lätt för sig, ty medan de samla bränsle kunna wi aflägsna oss utan att de märka det.»

»Gud beware oss derifrån!» utropade hustrun då försträckt. »Skulle du kunna wara så grym att förskjuta dina barn?»

Det wille icke länge lyckas för wedhuggaren, att öwertala sin hustru att ingå på förslaget: Hon war wisserligen fattig men hon war likwäl barnens älskade moder. Men då han allt listigare föreställde henne, hwilken smärta hon skulle käana, om hon såge barnen dö af hunger, gaf hon slutligen sitt iomtycke till hans förslag, och gick gråtande till sängs.

Men lille Tummeliten hade åhört hela samtalet, han hade helt fatta stigit upp ur sin säng och smugit sig under den bänk der fadern satt. »Hm, hm,» tänkte han, det blir juft något snyggt det!» Hela

natten kunde han icke sofva, utan kastade sig omkring i sin lilla säng. Snappast grydde dagen, så gick han ut ur hyddan och ned till bäcken, der han fyllde sina fidor med små hvita stenar. Innan man saknat honom, var han redan hemma igen.

Efter frukosten gick hela familjen åt skogen och begaf sig till den tätaste delen deraf, der man på tio stegs afstånd icke mera kunde se någon.

Wedhuggaren började genast att hugga ned ett träd, och barnen hjälpte sig med att samla ihop bränsle. Då fadern och modern sågo detta aflägsnade de sig helt sakta och sprungo sedan bort på en smal sidowäg. Barnen märkte snart att de woro helt allena.

Då började de att skrifa förskräckligt och greto bittra tårar. Endast wår lille Tummeliten förblef alldeles lugn, ty han wiste wäl, huru han skulle komma hem igen. Han hade nämligen på wägen till skogen stundom låtit falla en af sina små hvita stenar, hwilka nu tjesnade honom till wägwisare. Han förde också ganska riktigt sina bröder ut ur skogen och hem igen. Men han wågade icke att gå in, utan lyddes wid dörren hwad man talade der.

I samma ögonblick som Wedhuggaren hade kommit hem med sin hustru hade en gammal Jude sticket dem tio riksdaler, som han blifwit skyldig för kött, som han köpt af dem då de blefwo twungna att slagta de begge korna. Hustrun hade som hastigt köpt hwarjehanda lifsmedel samt genast kokat och stekt dessa. Då de begge woro mätta, sade modern: »Äh hwar kunna wäl wåra fattiga barn wara? Hwad det skulle smaka dem, att så äta det, som wi hafwa lemnat. Men du är allena skulden dertill. Jag har redan sagt dig många gånger, att du en gång skulle ångra din grymhet. Säkert hafwa wargarne redan ätit upp de släckars barnen. Äh, mina barn; hwar kunna de wäl wara?»

Dessa sina ord utlade hon så högt, att barnen utanför hörde det. »Här äro wi ju! bästa mamma, här äro wi ju!» ropade de plötsligt enhälligt. Modern skyndade att öppna dörren, och tryckte barnen det ena efter det andra, till hjertat. »Äh, hwad jag är glad», utropade hon emellanåt, att jag åter ser er, mina hjertans barn! I ären säkert mycket hugriga och trötta. Och du Petter, huru ser du ut! du är ju alldeles nedsmutnad. Kom, så skall jag twätta dig.» Denne Petter war hennes äldste son, hwilken hon synnerligen älskade; förmodligen för att han, som hon, hade rödt hår. De satte sig derefter till bordet, och äto med matlust, så att fadren och modern fröjdade sig

deråt. De woro nu så lyckliga att åter hafwa sina barn hos sig, och lyckan warade så länge, som något af de tio riksdalerna fans qwar. Men då penningarne woro uppätta, återkom deras förra bekymmer, och de beslöto ännu en gång att göra sig af med barnen. Men på det att sådant kunde lyckas dem bättre denna gång wille de föra dem djupare in i skogen.

Så hemligt de än talade med hwarandra, hade lille Tummeliten ändock lyfnat till deras samtal och tänkte, på samma sätt som förra gången rädda sig och bröderna ur faran.

Men, o wel! då han morgonen derpå steg upp mycket tidigt, för att åter hemta små hwhita kiselstenar åt sig, fann han dörren igenlåst och riglad. Nu wiste han icke hwad han skulle göra. Men den lille klipparen hittade snart på ett godt råd, ty då hans mamma gaf honom det sista hwetebrödet till frukost uppgjorde han strax den planen att begagna detta i stället för stenarne och göra små kulor deras, samt fastade dem på vägar, som man skulle föra dem. Han stoppade därför brödet i sin ficka. Wedhuggaren och hans hustru gingo med barnen mycket djupt in i skogen, till dess de upphunnit det mörkaste stället der; sedan begåfwode de sig hastigt på flykten.

Tummeliten war inte synnerligen ledsen öfwer det, ty han hoppades med wisshet, att med tillhjelp af de uiströdda brödkulorna ganska lätt hitta hem igen. Men huru förskräckt blef han icke, då han icke fann en enda kula mera! Foglarna hade flugit efter honom och ätit upp allt brödet.

Nu jemrade han sig och gret i kapp med sina bröder. De stackars barnen! De sprungo fram och tillbaka, men ju mera de sprungo, desto mera kommo de wille i den stora skogen. Natten kom och med den en stark storm. Det började också regna, så att de blefwo genomwåta inpå kropparne; wägarne blefwo så ghyttiga, att nästan wid hwarje steg föll ett af barnen omkull i smutien. De trodde sig höra wargarna tjuta och att dessa kommo att upp dem. Slutligen upptäckte de ett ljussten mellan träden och i det de gingo dit, uppnådde de med mycket möda ett litet hus; de klappade på och en qwinna som såg mycket wänlig ut, öppnade dörren åt dem.

«Hwarifrån kommer ni, och hwad will ni här?» frågade qwinnan. Tummeliten svarade att de woro fattiga, olyckliga barn, att de hade gått wille i skogen, och nu för Guds skull anhöllo de om nattläger. Då qwinnan såg huru wackra och artiga de sju gosfarnе woro började hon gråta och utropade: »All stackars barn hwad jag beklagar

eder; Här i detta hus bor en menniskoätare som äter upp små barn.»

»Ja, hvad hjälper det att ni beklagar oss? svarade Tummeliten, som wid denna underrättelse darrade lika så häftigt i hela kroppen som hans bröder. »Om ni inte ger oss något nattqvarter, så är det ganska säkert att wargarna äta upp oss i natt uti skogen, och om wi nödvändigt måste bliwa uppätta så wilja wi ändock hellre bliwa uppätta af eder wärda gemål. Kanhända han också har medlidande med oss om ni skulle bedja rätt mycket derom.»

Menniskoätarens hustru hade ännu något hopp att kunna gömma barnen till nästa morgon, så att hennes man icke skulle få se dem. Hon lät dem därför gå in, satte dem wid eldbrasan, på det de skulle kunna wärma sig. Det war en stor fladdrande eldbrasa, ty en hel kalf hängde på stekspettet och war ämnad till aftenward åt menniskoätaren.

Rnappast hade de blifwit något uppvärmda, så förfunnade tre slag på dörren att herrn i huset hade kommit hem. Hustrun gömde barnen under sängen och öppnade sedan dörren. »Är min mat iärdig och har du skaffat mig win?» ropade menniskoätaren med en försträcktlig röst, då han kom in och satte sig wid det dukade bordet. Kalfwen war ännu blodig, men han förklarade, att det just war det bästa på steken. Men plötsligt började han wädra rundt omkring med sin stora näsa och utropade: »Jag wädrar menniskofött!

»Du är wäl inte rätt slug.» svarade hustrun, »det är wäl kalfwen, som jag lagat till åt dig som du luktar.»

»Jag säger dig ännu en gång, jag wädrar menniskofött!» ropade odjuret, och gick rakt fram till sängen, under hwilken barnen woro gömda. »Ack!» utropade han glad, ser du hur du will bedraga mig, falska qwinna! Tag dig till wara, att jag icke en gång biter hufwudet af dig också. Men det är ju ett förträffligt willebråd, för att traktera mina wänner med, som i dessa dagar wilja komma och helja på mig. Med dessa ord tog han barnen i benen och drog fram dem under sängen. De stackars barnen föllo gråtande på knä för honom och anhöllo om nåd. Men de hade att göra med den grymmaste af alla menniskoätare, hwilken långt ifrån att känna något medlidande, redan förtärde dem med ögonen.

»De skola just bliwa stöna läckerbitar,» sade han till sin hustru, »om du gör en god sås dertill.» Han gick och hemtade en stor knif, och medan han slipade den på en sten närmade sig barnen. Han will redan fatta tag i ett af dem, då hustrun ropade honom: »Hwad

har du för dumheter för dig nu, då det redan är så sent! Är det inte tid nog med det der tills i morgon! Vi hafwa ju ännu så mycket kött hemma: en kalf, två får och ett halft swin.»

»Ja det är också sant,» swarade odjuret, »så gif dem något att äta, på det de icke må bliwa magra, och låt dem sedan gå och lägga sig». Ytterst glad att kunna traktera sina wänner så bra, satte sig menniskoätaren till bordet, och drack med glädje tolf gånger så mycket, som wanligt, så att winet slutligen gjorde honom yr i hufwudet, och han alldeles drucken gick till sängs.

Menniskoätaren hade sju döttrar, som ännu woro små men ändock liknade deras pappa emedan de gärna beto små barn för att suga blodet ur dem. Modern hade lagt dem mycket tidigt till sängs i dag. Alla sju sofwa i en stor säng och hwar och en hade en guldfröna på hufwudet.

I samma rum stod ännu en säng af samma storlek och i denna blefwo de sju gossarne inqwarterade. Tummeliten, som icke så lätt förbisåg något, märkte genast guldfrönorna, som de små menniskoätarna hade på sig. Han somnade icke, ty han kunde icke få den tanken ur sitt hufwud att deras blodtörstige wärd skulle ångra sig ännu, att han icke slagtat dem redan på astone. Han steg derför upp midt i natten tog sin och brödernas swarta mössor, och satte dem helt sakta på menniskoätarens döttrar sedan han förut tagit guldfrönorna af dem. Frönorna satte han sedan på sig och bröderna.

Såsom han hade beräknat saken hände det också. Wid midnatten wagnade menniskoätaren och gjorde sig förebräelser, att han uppsjutit tills i morgon, hwad han kunnat göra i dag redan. Han steg således upp, tog sin stora knif och gick in i barnkammaren. »Jag har lust att se huru mina små läckerbitar må,» sade han. Han närmade sig till sängen der gossarne lågo, de sofwa alla undantagande Tummeliten, som icke så litet bäfwade, då menniskoätarens hand widrörde hans hufwud så som han hade widrört brödernas hufwuden. »Åh, aj! så när hade jag gjort ett wackert puts,» sade han då han kände frönorna. »Jag ser nu, att jag i går afton ändock måste hafwa druckit något för mycket.» Han gick nu fram till sina döttrars säng och då han här kände mössorna, som de hade på sig, sade han: »Ja, se här äro ju de små spetsboswarne. Nu friskt till werket.» Utan att betänka sig skar han hufwudena af sina sju döttrar. Mycket nöjd med sitt arbete, som han fullgjort, lade han sig åter i sängen. Så snart lille Tummeliten åter hörde honom snarfa, wäckte han sina

bröder och bad dem att följa honom. De smögo sig ned i trädgården, klättrade öfver muren och sprungo nu, så fort de kunde, nästan hela natten utan att weta hwarthän.

Då menniskoötaren waktade, sade han till sin hustru: »gå dit upp och laga i ordning de små skälmarne». Hustrun war förwånad öfwer mannens godhet, ty hon wiste icke hwad han menade med, att hon skulle laga dem i ordning och trodde, att hon skulle kläda gosjarne. Men huru försträckt blef hon icke då hon kom upp i rummet och fann sina sju döttrar simmande i blod. Hon dånade genast, ty dermed beghuna fruntimmerna wanligtwis i dyllta fall. Då hon dröjde något länge, kom mannen efter henne, och blef nu warie det försträckliga skådepelet. »O, hwad har jag gjort!» utropade han. »Men de stola plikta dyrt därför, olycklige och det genast!» Han hånade nu en kruta watten öfwer hustruns ansigte, och då han på detta sätt sått henne till lifs igen, lät han henne gifwa sig sina sju milstjeflar. Detta är stöflar, i hvilka man går sju mil i hwarje steg. Dermed gick han nu åstad, och åt alla håll, till deß han slutligen kom de stactars gosjarne på spåren, som nu endast woro en hundra steg från deras föräldrars hydda. De sågo hur deras förföljare sprang öfwer de högsta berg och bredaste floder, lika lätt som wi gå öfwer en rännsten på gatan.

Tummeliten uppiäcte en bergshåla och gömde sig der med sina bröder, men gaf ändå akt på menniskoötarens steg. Denna war mycket trött af den långa wägen, som han onödigtwis sprungit, ty sju milstjeflarna stola hafwa den egenkapen att de trötta mycket. För att hwila sig satte han sig ned och händel:wis just på det berget i hwilket gosjarne hade gömt sig. Snappast hade han setat där en liten stund, så somnade han till följd af trötthet, och började snarka så försträckligt, att de stactars barnen strände sig nästan lika deråt, som då han dagen förrit kom emot dem med en knif. Tummeliten war icke så rädd, utan lagade nu så, att hans bröder sprungo fort hem, i det han sade till dem, att de icke skulle vara oroliga för hans skull. Då hans bröder woro i säkerhet, smög han sig fram till menniskoötaren, drog af honom sju milstjeflarna och drog dem på sig.

Stöflarna passade honom också ganska förträffligt, ty som de woro ett trollkonstens arbete, så bör man icke förundra sig att de hade den egenkapen, att genast sluta sig till hwarje fot. Han gick nu raka wägen till menniskoötarens boning, der hustrun ännu satt och grät bredwid de döda döttrarne.

»Er man är ute i en mycket farlig belägenhet», sade Tummeliten till henne. »Han har blifwit öfverfallen af röstware som wilja mörda honom, om han icke gifwer dem alla sina penningar och dyrbarheter. Då träffade han mig och bad, att jag skulle hemta hans statuer, för att rädda hans lif. Som saken brådskade, gaf han mig sina sjumilöstöflar, hwaraf ni också kan se att jag talar sanning.»

Hustrun wislade icke ett ögonblick, utan gaf Tummeliten alla sin mans rikedommar. Dermed anlände den lilla tjuftwen glad och nöjd till de sino, som nu woro hjälpta ur all nöd.

Från ett fönster betraktade wedhuggaren den försträckliga människoätaren, som hade strämt hans barn så osantligt. Då denne wakenade, och iaktade sina stöflar, blef han alldeles ursinnig. Nu först blef han warie hålan, och som han antog att tjuftwen war der, så kröp han genast dit in. Han fann naturligtwis icke någon der, men han kunde icke komma tillbaka mera, ty som hålan war trång, så hade han klämt in sig så fast att han icke kunde röra sig mera. På Tummelitens inrådan sprang wedhuggaren fort dit och klädde igen ingången till hålan med gamla trädstammar så att människoätaren war fångad för alltid.

Tummeliten gjorde ännu många långa resor med sina stöflar, och war öfwerallt en wälkommen gäst för sin slughet och bekedlighets skull.

Den kloka Bond-Dottern.

Det war en gång en fattig bonde, som icke hade någon jord, utan blott ett litet hus och en enda dotter, och då sade dottern: »wi skola bedja herr kungen om ett litet stycke jord.» Då kungen hörde deras armod, skänkte han dem äfwen ett stycke äng, som hon och hennes fader plöjde, för att der så litet korn och dylik säd, och då de hade nära nog gjort det, sunno de i jorden en mortel af purt guld, »Hör,» sade fadern till flickan, »då war konung warit så nådig och skänkt oss denna åter, så måste wi återgifwa morteln. Men dottern wille icke medgifwa det, och sade: Far, om wi ha morteln, men ingen stöt, så måste wi ändå skaffa stöten, dertför war hellre thst.» Men han wille icke höra henne, tog morteln, och bar den till herr konungen och sa-

de: "denne har jag sunnit i åkern." Konungen tog morteln och frågade om han icke sunnit något mera? »Nej sade bonden. Då sade konungen, han borde också skaffa stöten. Bonden sade, den hade han icke sunnit: men det hjälpte intet mera än han talt för vinden; han jattes i fängelse, och skulle sitta der så länge, tills han skaffat fram stöten. Betjenten måste dagligen bringa honom watten och bröd, såsom man brukar ge fångar; då de hörde huru mannen alltid ropade; »Åh: hade jag bara lydt min dotter!» Då gingo betjenterna till kungen och sade huru fången ofta ropade: »Åh, hade jag bara lydt min dotter! och wille hwarken äta eller dricka. Då befallde han betjenterna, att de skulle föra honom inför sig, och då frågade honom herr konungen, hwarför han alltid ropade:» och hade jag bara lydt min dotter!» »Hwad har hon då sagt?» »Jo, hon har sagt att jag icke skulle ge Er morteln, eljest måste jag skaffa honom stöten.» »Har ni en så klok dotter, så lät henne komma hit.» Alltså måste hon komma inför konungen, som frågade henne, om hon då wore så klok, och sade att han wille framställa en gåta; om hon hittade den, så wille han taga henne till hustru. Då sade hon genast ja, att hon wille gissa den. Då sade konungen: »kom till mig, icke klädd, icke naken, icke ridande, icke gående, icke på wägen, och om du kan det, så will jag ätta dig.» Då gick hon bort, och klädde af sig i plittr naken, så war hon icke klädd; och tog ett stort fisknät och satte sig deri, weklade det omkring sig, då war hon icke naken; och hörde en åsna för pengar, och band noten wid åsnans swans, så att hon måste släpa henne fram, då hwarken red eller åkte hon; och åsnan måste släpa henne i hjulspår, så att hon blott med startån rörde wid jorden och detta war hwarken på wägen eller utom wägen. Och som hon kom sade konungen, att hon hittat gåtan och att allt wore uppfyllt. Då släppte han hennes fader lös ur fängelset och tog henne till sig som hustru och öfwerantwårdade henne det kungliga godiet.

Nu hade några år gått förbi, då herr konungen en gång drog på paraden; då hände sig att bönder med fina wagnar höllo framför flottet; de hade sålt wed; några hade oxar, andra hästar. Der war en bonde, som hade tre hästar, af hwilka en hade en ung säle, den lopp bort och lade sig på en wagn, som drogs af två oxar. Då nu bönderna kommo tilljammen, började de att gråla och slå och wäsna och bonden med oxarne wille behålla sälen och sade, att det war oxarnes, men den andre sade nej, och att hans hästar hade haft den och att den wore hans. Grålet kom in för konungen och han dömdo,

att sålen skulle bli, der han lagt sig och så fick bonden med oxarne hwad han icke rådde om. Då gick den andre bort, gret och larmade öfwer sin såle. Nu hade han hört, att fru drottningen wore så nådig, efter hon sjelf war född af fattigt bondfolk, gick till henne, och bad henne, att hon skulle hjelpa honom att få igen sin såle. Hon sade: »ja, om ni lofwar mig att ni icke skall förråda mig så will jag säga Er. I morgon bittida, när konungen är på wakiparaden, så siäll Er midt på gatan, der han måste gå förbi, tog ett stort fiskanät och låtsa som ni fiskade, och fortfar så att fiska och skaka ut, som wore det fullt och sade honom ätven hwad han skulle swara, när han tillfrågades af konungen. Alltså stod bonden dagen derpå der, och fiskade på en torr plats. När nu konungen gick förbi stickade han sin löpare, som skulle fråga hwad den galne karlen gjorde. Då swarade han: »jag fiskar.» Frågade löparen, huru han kan fiska, när det icke fins något watten. Då sade bonden: »lika bra som två oxar kunna så en såle lika bra kan jag fiska på torra marken.» Löparen gick bort och bragte konungen swaret; då lät han bonden komma inför sig, och sade honom, det hade han icke tagit af sig sjelf; af hwem hade han det? Och skulle genast betänna. Men bonden wille icke göra det och sade alltid: Gud bewars! han hade tagit det af sig sjelf. Men de bundo honom på en halmkärlwe och slogo och hundflade honom så länge, tills han bekände, att han hade det af fru drottningen. Då konungen kom hem sade han till sin, gemål: »Hwarsöre är du så falsk mot mig, jag will icke längre ha dig till gemål, din tid är ute, gå bort dit, hwarifrån du kommen är i din bondkloja.» Dock tillät han henne en sak, att hon skulle så taga med sig det käraste och bästa hon wiste, och det skulle wara hennes affted. Hon sade »ja käre man, om du så befäller, will jag ätven göra det», och föll öfwer honom och kyfste honom och sade att hon wille taga affted af honom. Sedan lät hon bära fram en stark sömndryck att dricka afftedskäl med honom. Konungen tog en stor klunk, men hon drack blott litet, och så föll han snart i en djup sömn. Och då hon såg det ropade hon en betjent, och tog en skön stor hwit linneduk och lade in honom deri, och betjenterna måste bära honom i en wagn mid dörren och for hon då hem i sitt hus: Då lade hon honom på sin säng, och han sof en dag och en natt, och då han wakenade upp, såg han sig om och sade: »Åh, Gud! hwar är jag då?» ropade sina betjenter; men der kom ingen. Slutligen kom hans gemål till sängen och sade: »Käre hr konung! ni har befallt mig, jag skulle taga med det käraste

och bästa ur slottet, nu har jag ingenting bättre och kärare än dig, dertföre har jag tagit dig med mig». Korungen sade; kära hustru; Du skall vara min och jag din, och tog henne åter med sig till Rungaslottet, och lät på nytt wiga sig med henne, och torde de an i dag vara i lifwet.

